

19 Kontroll av torg- och marknadshandel

19.1 Allmänt

Torglagen är ett komplement till övrig kontrollagstiftning. SKV kan välja den kontrollform och de kontrollregler som bedöms lämpligast i det aktuella fallet.

19.2 Torg- och marknadshandel

Lagtext

1 § första stycket TorgL

Med *torg- och marknadshandel* avses i denna lag all handel utom sådan som en näringsidkare stadigvarande bedriver i permanenta lokaler eller i omedelbar anslutning till dessa.

Enligt lagens definition av begreppet torg- och marknadshandel omfattas all handel utom sådan som en näringsidkare stadigvarande bedriver i permanenta lokaler eller i omedelbar anslutning till dessa. Avgörande för om lagen är tillämplig eller inte är alltså kriterierna ”stadigvarande” och ”i permanenta lokaler”.

Exempel

Handlare A bedriver sedan många år torghandel på Stora Torget. Verksamheten bedrivs stadigvarande men inte i permanenta lokaler varför lagen är tillämplig.

Exempel

En konkursutförsäljning görs från den ursprungliga affärslokalen. Verksamheten kan inte anses bedriven i permanenta lokaler varför lagen är tillämplig.

Med permanenta lokaler likställs även försäljning som sker i omedelbar anslutning till dessa.

Exempel

En klädesaffär har under sommarmånaderna ett marknadsstånd direkt utanför butiken där man bl.a. säljer T-tröjor och andra sommarkläder. Denna försäljning omfattas inte av torglagen eftersom den utförs i direkt anslutning till permanenta lokaler.

I prop. 1997/98:100 s. 171 anförs bl.a. följande:

”När det gäller vilken handel som skall omfattas av förslaget har kommittén föreslagit en lösning som innebär att den handel, för vilken upplåtelse sker, är sådan handel som omfattas av lagen (1990:1183) om tillfällig försäljning. Härav följer bl.a. att om den som önskar få plats upplåten till sig inte är en näringsidkare, skulle platsupplåtaren inte vara skyldig att föra anteckningar om namn, adress m.m. En annan följd av kommitténs förslag är att platsupplåtarens skyldigheter inte skulle aktualiseras för det fall den som platsen upplåts till inte är en varuförsäljare utan i stället utbjuder tjänster inom exempelvis skönhetsvård eller spådom. Enligt vår mening bör en platsupplåtare vara skyldig att föra anteckningar om namn, adress m.m. även vid upplåtelse av plats för sådan verksamhet som nyss nämnts. Vi föreslår därför att den som upplåter plats för all handel utom sådan handel som en näringsidkare bedriver i permanenta lokaler eller i omedelbar anslutning till dessa, skall åläggas skyldighet att föra anteckningar om handlarens namn m.m. eller att inhämta handlarens F-skattebevis på sätt som närmare angetts i det föregående.”

Lagen är tillämplig vid försäljning som sker från torg, gator, marknader, mässor, festivaler, idrottsgalor, loppmarknader, tillfälligt utnyttjade lokaler eller liknande. Den gäller oavsett om försäljning bedrivs inomhus eller utomhus, i lokaler eller liknande som utnyttjas vid enstaka tillfällen eller för kort tid, från försäljningsstånd, fordon eller andra anordningar som ställs upp. Det görs ingen skillnad mellan om försäljning sker på allmän eller enskild plats.

Det saknar betydelse

- om den som platsen upplåts till är en näringsidkare eller inte,
- om platsen disponeras för att bjuda ut varor eller tjänster,

- om platsupplåtaren är ägare till den aktuella platsen eller om denne upplåter plats i andra hand eller
- om den som önskar få platsen upplåten till sig avser att själv bedriva torg- och marknadshandel på platsen eller att hyra ut platsen i andra hand.

Köp av varor

Torglagen gäller handel - allmänt sett - och inbegriper såväl försäljning som köp. Något uttryckligt förbud mot att använda lagen vid köp finns inte, vare sig i lagen eller i propositionen.

Exempel

En person köper upp varor, exempelvis bär på en tillfällig plats. Lagen är tillämplig vilket innebär att kontrollbesök får genomföras för att identifiera den person som köper upp bär och i samband därmed klargöra om näringsverksamhet bedrivs eller inte. Vidare har den som upplåter platsen skyldighet att föra anteckningar.

Försäljning i gallerior m.m.

Med den definition som lagen har innebär det att all försäljning som sker utomhus och inte i direkt anslutning till permanenta lokaler omfattas av lagen. Det spelar alltså ingen roll om verksamheten bedrivs stadigvarande eller inte, exempelvis från en fast torgplats. Det måste brista i båda kriterierna, ”stadigvarande” och i ”permanent lokaler”, för att lagen inte ska vara tillämplig. Även om lagen inte gör någon skillnad mellan försäljning som sker tillfälligt från torg eller från t.ex. en galleria blir det dock skillnad i det praktiska arbetet. Upplåts en plats i en galleria för en längre tid kan det mycket väl vara frågan om att verksamheten bedrivs såväl stadigvarande som i permanenta lokaler. Vid tveksamhet om det är frågan om ”tillfällig handel” tas lämpligen kontakt med platsupplåtaren till den aktuella platsen för att utröna huruvida ”tillfällig handel” bedrivs eller inte.

19.3 Upplåtelsetillfälle

Lagtext

1 § andra stycket TorgL

Med *upplåtelsetillfälle* avses varje tillfälle då en viss plats upplåts till en viss person för torg- och marknadshandel.

Med upplåtelsetillfälle avses varje tillfälle då en viss plats upplåts till en viss person för torg- och marknadshandel. Med viss person avses såväl fysisk som juridisk person.

Varje upplåtelse vid t.ex. en marknad är ett upplåtelse tillfälle. Detta innebär att om någon vid en marknad upplåter två platser är det fråga om två upplåtelse tillfällen.

Exempel

En marknad pågår i fem dagar. Platsupplåtaren hyr ut platser antingen för samtliga fem dagar eller per dag. Personen A hyr en plats för samtliga fem dagar, personen B hyr två platser för samtliga fem dagar och bolaget C hyr en plats en dag i taget. Antalet upplåtelse tillfällen uppgår i exemplet till åtta stycken (A = ett tillfälle, B = två tillfällen, C = fem tillfällen).

Med upplåtelse avses den civilrättsliga upplåtelsen mellan platsupplåtaren och den som platsen upplåts till. Av prop. 1997/98:100 s. 213 framgår följande:

”Med upplåtelse avses den civilrättsliga upplåtelsen mellan exempelvis en markägare och en torghandlare. I fråga om upplåtelse av offentlig plats som kräver polisens tillstånd enligt ordningslagen (1993:1617) kan det göras gällande att det är polisen som är ”tillståndsupplåtaren” (se t.ex. Alf Bohlin, Kommunala avgifter, 1984, s. 179 ff.). Det är dock inte denna typ av upplåtelse som avses i första stycket.”

19.4 Platsupplåtarens skyldigheter

19.4.1 Skyldighet att föra anteckning

Lagtext

2 § första stycket TorgL

Den som upplåter en plats för torg- och marknadshandel skall föra anteckningar om namn, personnummer, adress och telefonnummer för den som platsen upplåts till och för dennes företrädare. Om det är fråga om en juridisk person skall även uppgifter om firma och organisationsnummer antecknas. Sådana anteckningar behöver dock inte göras, om kopia av F-skattebevis överlämnas.

Antecknings- skyldigheten

Den som upplåter en plats för torg- och marknadshandel ska föra anteckningar. Anteckningsskyldigheten kan fullgöras genom att platsupplåtaren, förutom att anteckna vilken plats som upplåts och för vilken tid, tar en kopia av F-skattebeviset eller F-skattsedeln.

Saknar personen F-skattsedel eller inte vill visa den, måste platsupplåtaren förutom att anteckna vilken plats som upplåtits och för vilken tid anteckna uppgifter om

- namn eller firma,
- person- eller organisationsnummer samt
- adress och telefonnummer för den som platsen upplåts till och dennes företrädare.

Företrädare vid platsupplåtelsen

Med företrädare avses att en person, såväl juridisk som fysisk person, företräds av annan person vid upplåtelsen. Uppgift om företrädare behöver bara lämnas i de fall handlaren inte lämnar en kopia av sin F-skattsedel eller sitt F-skattebevis.

Om den person som platsen upplåts till eller dennes företrädare saknar person- eller organisationsnummer, exempelvis utländska handlare, kan sådant nummer inte antecknas.

Platsupplåtaren är skyldig att föra anteckningar oavsett om ersättning erhålls eller inte. I prop. 1997/98:100 s. 170 anförs bl.a. följande:

”Enligt vår mening skall platsupplåtarens skyldigheter fullgöras vid alla platsupplåtelse. Det skall således sakna betydelse huruvida ersättning utgår för upplåtelsen eller om den är vederlagsfri.”

En platsupplåtaren kan alltså inte undgå sin anteckningsskyldighet genom att upplåta en eller flera platser utan vederlag.

Exempel

Personen O upplåter ett område till olika privatpersoner som önskar sälja ut diverse varor efter vindsröjningar etc. Någon förbokning av platsen behöver inte ske och det är gratis att stå på platsen.

Att någon förbokning inte behöver göras frantar inte platsupplåtaren, personen O, att följa lagen vad gäller att föra anteckningar. Det står de facto personer på hans område och säljer, dvs. en plats upplåts för torg- och marknadshandel. Kan inte platsupplåtaren föra anteckningar innan upplåtelsen måste han göra detta senast när personen finns på plats.

Ej ägare till den upplåtna platsen

Skyldigheten att föra anteckningar gäller oavsett om platsupplåtaren bedriver näringsverksamhet eller inte. Detta innebär att även privatpersoner, ideella föreningar etc. som, utan att bedriva näringsverksamhet, upplåter plats för torg- och marknadshandel också måste föra anteckningar.

Som framgår ovan (avsnitt 19.2) saknar det betydelse om platsupplåtaren är ägare till den aktuella platsen eller om denne upplåter plats i andra hand. Vidare saknar det också betydelse om den som önskar få platsen upplåten till sig avser att själv bedriva torg- och marknadshandel på platsen eller att hyra ut platsen i andra hand. I prop. 1997/98:100 s. 213 anförs bl.a. följande:

”I första stycket anges de åtgärder platsupplåtaren är skyldig att vidta i samband med platsupplåtelsen. Det saknar betydelse om platsupplåtaren är ägare till den aktuella platsen eller om denne upplåter plats i andra hand. Skyldigheterna aktualiseras oavsett om ersättning eller inte ska utges för upplåtelsen. Det spelar heller ingen roll om den som önskar få plats upplåten till sig avser att själv bedriva torg- och marknadshandel på platsen eller att hyra ut platsen i andra hand.”

Exempel

Markägaren A hyr ut ett markområde till idrottsföreningen i syfte att den sistnämnde ska genomföra en marknad. Det är idrottsföreningen som ingår alla avtal med de personer som ska agera på marknaden. I detta fall ska markägaren föra anteckningar rörande upplåtelsen till idrottsföreningen medan det är idrottsföreningen som ska föra anteckningar om de personer som föreningen upplåter platser till.

Tidpunkten för anteckningsskyldigheten

Anteckningsskyldigheten är kopplad till tidpunkten för den civilrättsliga upplåtelsen. Det är alltså inte acceptabelt att platsupplåtaren väntar med att fullgöra sin anteckningsskyldighet till marknadsdagen i de fall en civilrättslig upplåtelse skett tidigare, t.ex. genom att en bindande anmälan görs genom inbetalning på ett postgirokonto.

Exempel

Anmälan (bokning) till en marknad görs genom betalning till ett angivet postgirokonto. I de fall platsupplåtaren accepterar den gjorda inbetalningen som en anmälan inträder platsupplåtarens skyldighet att föra anteckningar. Detta innebär att om de uppgifter som finns på inbetalningskortet

är bristfälliga så måste platsupplåtaren omgående komplettera uppgifterna.

Bytardagar

Det är inte ovanligt att föreningar, skolor etc. genomför s.k. bytardagar. Avgörande för om torglagen är tillämplig i dessa fall får avgöras utifrån bedömningen av om ”plats upplåtits för torg- och marknadshandel” eller inte.

Exempel

En förening upplåter till medlemmar eller andra personer att under en specifik helg låna ett bord i föreningens lokaler där man säljer sina begagnade idrottssaker. Föreningen anses i detta fall ha upplåtit plats för torg- och marknadshandel. Lagen är alltså tillämplig vilket innebär att föreningen har en anteckningsskyldighet för vilka de upplåter plats till. Det saknar både betydelse om ersättning erhålls för platsen eller inte och om försäljningen sker yrkesmässigt eller inte.

Exempel

En idrottsförening anordnar s.k. bytardagar på så sätt att olika personer lämnar in sina idrottssaker som föreningen sedan säljer i sina lokaler. Föreningen säljer alltså i eget namn på uppdrag av olika personer. De personer som lämnat in varorna erhåller vid eventuell försäljning ersättning motsvarande försäljningspriset med avdrag för viss provision. I detta fall upplåter inte föreningen plats för ”torg- och marknadshandel” och omfattas alltså inte av anteckningsskyldigheten i torglagen. Om försäljningen genomförs i föreningens lokaler omfattas inte heller hyresvärden av torglagen eftersom lokalen inte är uthyrd för att idka torg- och marknadshandel. Detta under förutsättning att föreningen hyrt lokalen i syfte att bedriva vanlig idrottsverksamhet och att anordningen av bytardagar sker i mycket begränsad omfattning, dvs. det ska vara frågan om ett led i den idrottsliga verksamheten. Sker däremot uthyrning av lokalen i syfte att föreningen ska bedriva torg- och marknadshandel (bytardagar) omfattas hyresvärden av anteckningsskyldigheten enligt torglagen.

Ingen undersökningsplikt

Eftersom platsupplåtaren inte har några befogenheter att kontrollera lämnade uppgifter mot exempelvis någon form av legitimationshandling får upplåtaren ta uppgiftslämnarens uppgifter för goda. Platsupplåtaren har alltså ingen skyldighet att undersöka

om de lämnade uppgifterna är korrekta. Inte heller har platsupplåtaren någon skyldighet att kontrollera vem som står på den upplåtna platsen.

19.4.2 Skyldighet att spara anteckning

Lagtext

2 § andra stycket TorgL

Platsupplåtaren skall bevara de uppgifter som inhämtats med stöd av första stycket i sju år efter det kalenderår upplåtelsen skedde.

Platsupplåtaren ska bevara anteckningarna i sju år efter det kalenderår upplåtelsen skedde. Det innebär att om en platsupplåtare upplåter en plats under 2003 ska uppgifterna sparas till den 1 januari 2011.

19.5 Föreläggande av platsupplåtaren

Lagtext

2 § tredje stycket TorgL

Skatteverket får förelägga platsupplåtaren att överlämna uppgifter som avses i andra stycket. Föreläggandet får förenas med vite.

SKV får förelägga en platsupplåtare att överlämna de uppgifter som platsupplåtaren är skyldig att föra. Föreläggandet får förenas med vite. Ett beslut om föreläggande med vite får inte överklagas och det är länsrätten som beslutar om vitets utdömande. När det gäller undantagande av handling, se avsnitt 8.

Vid föreläggande används lämpligen blankett SKV 6345.

Beslut om föreläggande med och utan vite får inte fattas av den enskilde handläggaren. Vem som har rätt att besluta i dessa fall framgår av verkets interna regler.

Vägrar platsupplåtaren att lämna begärda handlingar finns möjlighet att tillämpa tvångsåtgärdslagen. En förutsättning för att kunna tillämpa tvångsåtgärdslagen är att det är fråga om en handling som inte lämnas ut.

Ett föreläggande enligt torglagen kan endast omfatta sådana uppgifter som platsupplåtaren enligt 2 § första stycket är skyldig att anteckna. Något krav på att platsupplåtaren ska upprätta ett register med handlingarna i namnordning kan inte ställas. Däremot måste det gå att knyta anteckningarna till ett visst upplåtelse tillfälle, dvs. till en viss tid och till en viss plats.

Exempel

Vid utredning av person A vill SKV ha uppgift om vilka platser inom regionen och vilka tider som A under de två senaste åren hyrt plats. I detta fall är inte torglagen ett lämpligt alternativ eftersom platsupplåtaren inte är skyldig att ha anteckningarna sorterade på sådant sätt. Däremot kan föreläggande göras med stöd av 17 kap. 4 § LSK eller 14 kap. 4 § SBL eftersom uppgifterna behövs för att kontrollera personen A:s deklarations skyldighet.

19.6 Revision av platsupplåtaren

Lagtext

3 § första stycket TorgL

Skatteverket får besluta om revision hos den som har eller kan antas ha upplåtit plats för torg- och marknadshandel för att kontrollera att denne fullgjort sina skyldigheter enligt 2 §.

Revisionens syfte

Revision får ske för att kontrollera att den som upplåtit eller kan antas ha upplåtit en plats för torg- och marknadshandel har uppfyllt sina skyldigheter enligt 2 §. Revisionen får omfatta kontroll av att antecknings- och uppgiftsskyldigheten fullgjorts riktigt och fullständigt. Det som får kontrolleras är att platsupplåtaren dels fullgjort sina skyldigheter enligt 2 § att föra och bevara anteckningar, dels fullgjort sina skyldigheter efter ett föreläggande.

Ett beslut om revision ska alltså som enda syfte ha att kontrollera att platsupplåtaren fullgjort sina skyldigheter enligt torglagen. Det får således inte vara fråga om en skatterevision av platsupplåtaren. Om SKV vill företa en sådan ska i stället revisionsbestämmelserna i taxeringslagen, skattebetalningslagen eller andra skattelagar tillämpas.

Blankett SKV 6340 används vid beslut om revision.

Beslut om revision får enligt 7 § torglagen inte överklagas.

Beslutsnivå

Beslut om revision fattas enligt SKV:s arbetsordning av kontorschef eller särskilt förordnad tjänsteman.

Lagtext

3 § andra stycket TorgL

Revision enligt första stycket får göras hos den som är eller kan antas vara bokföringsskyldig enligt bokföringslagen (1999:1078) och hos annan juridisk person än dödsbo.

Revision kan göras hos den som har eller kan antas ha upplåtit plats för sådan handel som omfattas av torglagen. Revision får dock endast äga rum hos

- den som är bokföringsskyldig
- den som kan antas vara bokföringsskyldig
- annan juridisk person än dödsbo.

Lagtext

3 § tredje stycket TorgL

I övrigt gäller bestämmelserna i 3 kap. 9–14 c §§ taxeringslagen (1990:324) i tillämpliga delar.

De regler om revision som finns i taxeringslagen är genom en hänvisning i 4 § torglagen även tillämpliga vid revision enligt torglagen. SKV:s skyldigheter behandlas i avsnitt 5 samt revisorns befogenheter och den reviderades skyldigheter behandlas i avsnitt 6. Reglerna om undantagande av handlingar och uppgifter behandlas i avsnitt 8.

Revisionsföreskrifter

SKV saknar rätt att utfärda föreskrifter för revisioner som utförs med stöd av torglagen. Revisionsföreskrifterna (RSFS 2002:33) bör dock tillämpas även vid dessa revisioner.

Revisionspromemorian

Försättsblad till revisionspromemorian utgörs av blankett SKV 6342. Blanketten är utformad på sådant sätt att, i de fall revisionen inte föranleder några anmärkningar, är det fullt tillräckligt att endast använda blanketten.

19.7 Platsupplåtarens kontrollavgift

Lagtext

5 § första stycket TorgL

Om platsupplåtaren inte fullgjort sin skyldighet enligt 2 § skall Skatteverket påföra denne en kontrollavgift på 2 000 kronor för varje upplåtelsefall då skyldigheten inte har fullgjorts.

SKV ska påföra platsupplåtaren en kontrollavgift på 2 000 kronor för varje upplåtelsefall då denne inte fullgjort sina skyldigheter att föra anteckningar om platsupplåtelse, att bevara uppgifterna eller att överlämna uppgifterna till myndigheten.

Begreppet upplåtelsefall har definierats i 1 § andra stycket torglagen. Härmed avses varje fall då en viss plats för torg- och marknadshandel upplåts till en viss person. Varje upplåtelse vid t.ex. en marknad är ett upplåtelsefall. Om någon vid en marknad upplåter två platser är det således fråga om två upplåtelsefall.

Exempel

En arrangör av en marknad med 100 platser hyr ut 50 av dessa för samtliga 5 dagar medan resterande 50 platser hyrs ut per dag. Kontrollavgiften kan, i de fall platsupplåtaren brister i sin anteckningsskyldighet, beräknas till maximalt 600 000 kronor $[(50 + 50 \times 5 \text{ dagar}) \times 2\,000 \text{ kr}]$.

Revision behöver inte utföras för att SKV ska kunna påföra kontrollavgift. I de fall kontrollavgift ska påföras efter en revision ska detta framgå av revisionspromemorian.

Skönsuppskattning

I de fall platsupplåtaren inte fullgjort sina skyldigheter och antalet upplåtelser inte kan fastställas får SKV uppskatta antalet upplåtelser. Vid en prövning i allmän förvaltningsdomstol är det SKV som har bevisbördan för att antalet upplåtelser uppgår till i vart fall det av myndigheten påstådda antalet.

Vite

En vägran från en platsupplåtares sida att lämna ut anteckningar rörande upplåtna platser kan föranleda såväl kontrollavgift som ett med vite förenat föreläggande att lämna ut uppgifterna.

Lagtext

5 § andra stycket TorgL

Platsupplåtaren skall befrias från avgiften om det framstår som uppenbart oskäligt att ta ut den. Detta skall beaktas även om det inte framställs något yrkande om detta.

Befrielse

Platsupplåtaren ska befrias från avgiften om det framstår som uppenbart oskäligt att ta ut den. Bestämmelsen ska tillämpas på samma sätt som motsvarande bestämmelse på andra skatteområden, som exempelvis bestämmelsen om befrielse från särskild avgift i 5 kap. 6 § TL.

Lagtext

7 § första stycket TorgL

I fråga om debitering och betalning av kontrollavgift, överklagande och förfarandet i övrigt gäller bestämmelserna i skattebetalningslagen (1997:483).

När det gäller debitering och betalning av kontrollavgift, överklagande och förfarandet i övrigt gäller bestämmelserna i skattebetalningslagen.

19.8 **Kontrollbesök**

19.8.1 **Syftet med kontrollbesöket**

Lagtext

4 § TorgL

Skatteverket får för att identifiera en person som bedriver eller kan antas bedriva torg- och marknadshandel besluta om kontrollbesök på den plats där handeln bedrivs. Myndigheten får vid ett sådant besök kontrollera innehav av F-skattsedel och ställa frågor om verksamheten.

I syfte att identifiera en person som bedriver eller kan antas bedriva sådan handel får SKV göra s.k. kontrollbesök. Vid ett sådant besök får myndigheten också kontrollera eventuellt innehav av F-skattsedel och ställa frågor om verksamheten.

I prop. 1997/98:100 s. 173 beskrivs skälen för bestämmelsen enligt följande:

”Det största hindret för att kontrollen av dem som bedriver torg- och marknadshandel skall kunna genomföras på ett effektivt sätt torde vara skattemyndighetens svårigheter att få kännedom om handlaren och dennes verksamhet. Torg- och marknadshandel är till sin natur oftast ambulering eller tillfällig. Med anledning härav är det nödvändigt med kontroller på den plats där handeln bedrivs. Även om platsupplåtaren åläggs en viss skyldighet att kontrollera torg- och marknadshandlaren som får plats upplåten till sig, bör skattemyndigheten ha en möjlighet att själv genomföra kontroller. Det kan också finnas ett behov av att verifiera platsupplåtarens uppgifter. Slutligen finns det sådana situationer där platsupplåtaren underlåtit att fullgöra sina skyldigheter eller någon föregående platsupplåtelse över huvud taget inte ägt rum.”

Ett kontrollbesök kan inte genomföras med enda syftet att verifiera platsupplåtarens uppgifter. Syftet med ett kontrollbesök är som framgår av 4 § att identifiera en person som bedriver eller kan antas bedriva torg- och marknadshandel. Ett kontrollbesök kan dock användas i syfte att verifiera en uppgift från platsupplåtaren i så motto att det verkligen är ”rätt” person som finns på platsen.

Exempel

Uppgifter har hämtats in från en platsupplåtare om att personen A hyrt en plats. Ett kontrollbesök kan inte genomföras i syfte att kontrollera att platsupplåtaren har korrekta uppgifter. Däremot kan ett kontrollbesök genomföras för att verifiera att det verkligen är personen A som står på platsen.

Exempel

En fastighetsägare har satt upp skylten ”loppis” vid väggkanten. Av skylten framgår att det är fastighetsägaren som säljer. Försäljning sker i ett uthus tillhörande fastigheten. Annonsering och försäljning börjar under våren och pågår hela sommaren. I detta fall är identifieringen klar eftersom det är fastighetsägaren i fråga som idkar försäljningen.

Det ligger i sakens natur att verket i förväg inte behöver veta namnet på den eller de som ska kontrolleras. Det främsta syftet med kontrollen är ju att ta reda på vem eller vilka som bedriver handel på exempelvis en marknadsplats vid ett visst tillfälle. Mot bakgrund härav är det inte möjligt att SKV:s beslut om kontrollbesök tar sikte på en i förväg till namnet utpekad torg- och marknadshandlare.

Kontrollen ska kunna göras oavsett om handeln sker i näringsverksamhet eller inte, eftersom SKV kan ha ett behov av att fastställa huruvida näringsverksamhet föreligger.

19.8.2 Omfattningen av de frågor som får ställas

SKV har rätt att begära att handlaren styrker sin identitet med legitimation eller annan handling.

Av prop. 1997/98:100 s. 174 framgår följande:

”Kommitténs förslag att en person som befinner sig på platsen skall vid straffansvar vara skyldig att på skattemyndighetens begäran legitimera sig eller på annat godtagbart sätt styrka sin identitet innebär, såsom några av remissinstanserna påpekat, ett legitimationskrav för dem som ägnar sig åt torg- och marknadshandel. Det kan visserligen vara så att skattemyndigheten har ett behov av att kontrollera en persons identitet i nu angivna situationer. Emellertid kan enligt regeringens mening inte enbart skat-

temyndigheternas behov få vara avgörande när det gäller skyldighet att bära legitimationshandling. Mot bakgrund härav skulle det föra för långt att uppställa ett krav på legitimation. I detta sammanhang bör erinras om att det enligt regeringens uppfattning redan med stöd av gällande bestämmelser är möjligt för skattemyndigheten att i viss utsträckning efterfråga en persons identitet. Den som på skattemyndighetens begäran uppvisar F-skattsedel eller som lämnar svar om verksamheten kan, om myndigheten anser att behov finns, uppmanas att styrka sin identitet. Detsamma gäller för övrigt den reviderade vid revision. Vid en revision är den reviderade, det vill säga näringsidkaren själv eller dennes företrädare, skyldig att tillhandahålla de handlingar och lämna de upplysningar som behövs för revisionen. Denna skyldighet innefattar också en skyldighet för den reviderade att tala om vem han är och vid behov att också styrka sina uppgifter.”

Lagen ger inte SKV rätt att ställa frågor till en medhjälpare i annat fall än vad som behövs för att klarlägga vem som bedriver verksamheten. Syftet med besöket är att identifiera den som bedriver verksamheten eller antas bedriva verksamheten. Presumtionen är då att den som säljer också är den som företräder verksamheten. Den som påstår något annat har bevisbördan för att så är fallet.

SKV kan därför ställa de följdfrågor som behövs i syfte att bringa klarhet i om den som står på platsen verkligen är någon annan än den som bedriver handeln. Det är lämpligt att fråga vem som bedriver verksamheten och att be personen identifiera sig för att visa att han inte är den person som påstås bedriva verksamheten. Däremot bör man inte ställa alltför ingående frågor om verksamheten.

Exempel

Den som bedriver verksamheten är på plats men är inte villig att svara på vem som är medhjälpare. SKV kan då inte begära att medhjälparen talar om vem han är eller att han ska legitimera sig.

Exempel

Vid ett kontrollbesök uppger den som står på platsen att det inte är han som äger firman utan endast tillfälligt står på platsen. SKV har då rätt att begära att personen svarar på sådana frågor som behövs för att klargöra identiteten på ”ägaren” och att verifiera att det inte är han som är ”ägare” av platsen.

Detta gäller naturligtvis endast under förutsättning att SKV inte vet att det är frågan om en medhjälpare. Är det däremot känt att det är en medhjälpare som står på platsen kan SKV inte kräva att medhjälparen talar om vem som är ägare.

**Förmedling
av varor**

Om en person förmedlar varor i eget namn för annans - huvudmannens - räkning och uppbär försäljningslikviden är det den personen och inte huvudmannen som omfattas av torglagen.

Exempel

En auktionist hyr marken. Han låter ”bordsinnehavarna” - huvudmännen - stå där mot att han - i eget namn - för deras räkning och mot provision får sälja sakerna. Man kan då tillämpa samma synsätt som i mervärdesskattesammanhang, dvs. auktionisten ska anses som säljare. Om huvudmännen bevakar försäljningen eller inte bör rimligtvis inte ha någon betydelse i detta sammanhang. Det är alltså auktionisten och inte huvudmännen som omfattas av torglagen.

Ingen sanktion

Någon sanktion kopplad till SKV:s kontrollbefogenheter finns inte.

**Gräns mot
kontroll**

Det är syftet med kontrollbesöket som avgör vilka frågor som får ställas, dvs. alla frågor som syftar till att identifiera personen samt att klarlägga huruvida näringsverksamhet bedrivs eller inte är tillåtna. Det är alltså tillåtet att ställa sådana frågor som behövs för att avgöra om personen ska vara registrerad till mervärdesskatt eller som arbetsgivare.

Det går inte att klart ange vilka frågor som får ställas i alla situationer utan frågorna måste anpassas till den aktuella situationen. En fråga som kan vara tillåten i ett fall behöver inte vara tillåten i ett annat fall.

**Avgränsning
mot hobby**

Avgränsningen av vilka frågor som får ställas går vid näringsverksamhet, dvs. lagen tillåter inte att frågor ställs för att utreda en hobbyverksamhet. Detta gäller oavsett om hobbyverksamheten är skattepliktig eller inte.

**Ingen fullständig
granskning**

Vid en kontroll enligt 4 § torglagen är det inte fråga om någon fullständig granskning av verksamheten som vid en revision. Därför har också myndighetens befogenheter vid kontrollen begränsats. Vill SKV genomföra en fullständig granskning av verksamheten får detta göras med stöd av taxeringslagen, skattebetalningslagen eller andra skattelagar.

Information

Det är ingenting som hindrar att SKV i samband med ett kontrollbesök informerar om gällande skatteregler både vad gäller näringsverksamhet och hobbyverksamhet. Vidare är det inget som hindrar att SKV överlämnar en blankett för SoA-anmälan i de fall en person anses bedriva näringsverksamhet utan att vara registrerad till mervärdesskatt eller som arbetsgivare.

19.8.3 Beslut om kontrollbesök

Beslutsnivå

Beslut om kontrollbesök får inte fattas av den enskilde handläggaren. Enligt SKV:s arbetsordning ska beslut om kontrollbesök enligt 4 § TorgL fattas av lägst kontorschef. Vid beslut om kontrollbesök används blankett SKV 6341. I diariet anges platsen för besöket i stället för mottagarens namn.

Beslut om kontrollbesök ska inte kommuniceras eftersom någon part inte kan identifieras vid beslutstillfället. Beslutet uppvisas vid kontrollbesöket och tjänstemannen ska på begäran kunna legitimera sig. Ett beslut om kontrollbesök får inte överklagas.

Ett beslut om kontrollbesök behöver inte bara omfatta ett torg, en gata etc. utan kan omfatta ett område, exempelvis X-stads tätort. Däremot måste tiden, under vilken kontrollbesöket ska ske vara klart avgränsad och kan inte anges med t.ex. ”fr.o.m. vecka 32 och t.v.”.

Lagen saknar uppgift om vilka tider på dygnet som man får göra ett kontrollbesök. Ledning kan därför sökas i tvååtgärdsordningens bestämmelser. I den lagen anges att verkställighet bara får ske mellan 8.00 och 19.00 om inte särskilda skäl föreligger. I prop. 1993/94:151 s. 160 anges som särskilt skäl att åtgärden riktar sig mot en kvällsöppen restaurang. Enligt SKV:s uppfattning bör särskilda skäl föreligga för att ett kontrollbesök ska få genomföras på annan tid än mellan 8.00 och 19.00.

**Anteckningar
från besöket**

Anteckningar ska föras över de iakttagelser som gjorts i samband med att en handlare besöks. För detta ändamål har en särskild blankett, SKV 6346, tagits fram. Blanketten är konstruerad så att den dels kan användas som bilaga till protokollet, SKV 6343, dels som underlag vid meddelande till annat skattekontor, SKV 6344.

**Meddelande
annat skattekontor**

Meddelande om gjorda iakttagelser till annat skattekontor kan lämnas på blanketten SKV 6344. På blanketten kan anges om återrapportering önskas eller inte. Återrapporteringen görs lämpligen på blankett SKV 6347.

Det finns ingenting som hindrar att SKV även använder blanketten i de fall personen är registrerad men där det finns information som bör lämnas från t.ex. ett skattekontor till ett annat. Exempel på detta kan vara att en handlare bedriver en sommaraffär på annan ort. Det bör dock av kontrollmeddelandet klart framgå att personen är registrerad till mervärdesskatt eller som arbetsgivare.

**Protokoll
över besöket**

Protokoll ska föras vid kontrollbesök, SKV 6343. Som bilagor till protokollet läggs SKV 6346, Frågor om verksamheten. Protokollet ska inte lämnas till den kontrollerade utan ska tillsammans med frågeblanketterna arkiveras av myndigheten. Såväl protokollet (SKV 6343) som frågeblanketterna (SKV 6346) ska arkivläggas.

19.9 Information till platsupplåtaren

En central del i torglagen är att få platsupplåtaren att fullgöra sina skyldigheter på ett korrekt sätt. Det är därför viktigt att SKV i sitt kontrollarbete beaktar möjligheter att i förebyggande syfte informera en platsupplåtare om sina skyldigheter.

Exempel

SKV vet att platsupplåtaren under juli månad kommer att genomföra en marknad inom området. Det kan då vara lämpligt att SKV i ett tidigt skede, innan avtalen upprättas, tar kontakt med platsupplåtaren för att informera om hans skyldigheter.

Om behov finns kan kontroll av efterlevnaden göras i efterhand.

Ett informationsblad ”Torg- och marknadshandel”, RSV 604, riktad till platsupplåtare finns framtagen.

19.10 Arbetsmetoder

I RSV:s slutrapport "Kontroll av torg- och marknadshandeln 1998" från den 9 juni 1999 (dnr 5537-98/515) samt i kartläggningspromemorian "Torg- och marknadshandeln m.m." (RSV 688) finns beskrivet dels olika arbetsmetoder för kontroll av de som bedriver torg- och marknadshandel, dels det nödvändiga samarbetet inom SKV.

19.11 Litteratur

Prop. 1997/98:100 Ett nytt system för skattebetalningar, m.m.